

OBRATLOVCI PŘÍRODNÍ REZERVACE MOKŘADLO (OKRES HAVLÍČKŮV BROD)

**Vertebrates of the Mokřadlo Nature Reserve
(Havlíčkův Brod district, Eastern Bohemia)**

František BÁRTA

Správa CHKO Železné hory, 538 25 Nasavrky; e-mail: zelhory@schkoer.cz

V rámci inventarizačního výzkumu bylo v letech 1997 - 2000 zjištěno standardními metodami na území PR Mokřadlo celkem 145 druhů obratlovců a u dalších 4 lze výskyt předpokládat. Z tohoto počtu bylo 46 druhů zvláště chráněno podle Vyhl. MŽP č. 395/92 Sb. a 13 druhů je uvedeno ve Směrnicích EU.

Úvod

Přírodní rezervace Mokřadlo, byla vyhlášena vyhláškou Správy CHKO Železné hory dne 1. května 1996 v katastrálních územích Bezděkov u Libice nad Doubravou, Podmoklany a Sloupno u Chotěboře v okrese Havlíčkův Brod.

Důvodem vyhlášení je především ochrana vlhkých rašelinných luk na severním, jižním a východním okraji vodní plochy v místě bývalého rybníka, která je také součástí rezervace. Do rezervace patří i při severním okraji meandrující tok Cerhovky. Na tyto biotopy je vázán výskyt mnoha druhů rostlin a živočichů.

Pro území přírodní rezervace nebyl v minulosti zpracován ucelený inventarizační průzkum, avšak existuje několik dílčích zpráv z hydrologie uložených na Správě CHKO Železné hory a botaniky, resp. geobotaniky (JIRÁSEK 1994, JIRÁSEK et NEUHAUSLOVÁ 1997).

Geologické a geomorfologické mapování území bylo prováděno v rámci širších vztahů (VODIČKA 1997). Pro území rezervace a širší okolí je zpracován generel územního systému ekologické stability a rezervace je součástí nadregionálního biocentra DOUBRAVA.

V posledních letech zde proběhl odchyt hmyzu a materiál z těchto sběrů je v současné době zpracováván. Soupis obratlovců pro území CHKO, tj. včetně tohoto území zpracoval BÁRTA (2000). Byly také publikovány krátké zprávy o nálezech některých druhů (BÁRTA, REJL 1994). Začátkem devadesátých let zde byl proveden odchyt drobných savců (BÁRTA, REJL 1993).

Obratlovci byli v území systematictěji sledováni v letech 1997 až 2000 a získané výsledky jsou obsahem tohoto příspěvku.

Dílčí zprávy a pozorování pocházejí od mnoha jednotlivců i organizací. Jejich jména jsou uvedena v závorkách pro jednotlivá pozorování a patří jim mé poděkování. Jmenovitě je zde třeba uvést Ing. Vopelku z Podmoklan, Dr. Haranta a Ing. Horáka z Pardubic, kteří zde začaly v roce 2000 systematictěji sledovat ptačí populaci.

Popis sledovaného území

Sledované území leží jihozápadně od obce Podmoklany v severní části okresu Havlíčkův Brod, v ploché nivě potoka Cerhovka, pod hřebem Železných hor.

Celková rozloha chráněného území je 13,31 ha. Z této rozlohy tvoří asi 5 ha vodní plocha, zbytek louky a mokřady, převážně rašelinného a podmáčeného charakteru. Pomístně je zde nálet olší ve stáří do 15 let a lem toku Cerhovky tvoří vzrostlé duby s keřovým podrostem.

Nadmořská výška území je od 444 do 447 m n.m. Terén je mírně svažité k západu.

Geologické podloží je tvořeno druhohorními sedimentovanými horninami. Půdy jsou neutrální až mírně zásadité, místy hluboké a zrašelinělé. V několika místech překryty větší vrstvou náplavů.

Celá oblast patří do povodí Doubravy. Do území vtékají drobné vodoteče od jihu, které přispívají k zamokřování svrchního horizontu a podporují nárůst rákosin. Od východu vtéká a severním okrajem protéká potok Cerhovka. Převážná část rezervace byla v předminulém století rybníkem po kterém zbyla pouze hráz s mohutnými duby, která dnes tvoří i hráz vzniklé vodní plochy. Tato vodní plocha je však rozlohou značně menší než původní rybník. Území rezervace slouží i jako polosuchý poldr pro případ zachycení přívalových vod (např. červenec 1999).

Les ve sledovaném území není, pouze úzký pruh přiléhá k západní hranici. Nelesní dřeviny rostou roztroušeně, až shlukově a převažujícími druhy jsou: vrby, olše, krušina olšová, doplňkově bříza, dub a další druhy dřevin. Bylinnou vegetaci tvoří porosty vysokých ostřic a částečně rákosiny, které expandují do plochy. Na východním okraji leží krátkostébelná ostřicová slatinná louka.

Část luk je každoročně ošetřována sekáním spojeným s pomístním vyřezáváním náletů. Vodní plocha je využívána místním mysliveckým sdružením k chovu ryb a dosazování kachen divokých.

Celá rezervace je součástí nadregionálního biocentra „Doubrava“ a leží při jejím severním okraji.

Metodika

Soupis obratlovců a komentář k výskytu jednotlivých druhů je uveden na základě terénního průzkumu přírodní rezervace v letech 1997 až 2000. Lokalita byla opakovaně navštěvována, a to i s cílem zachytit stav fauny před provedením rozsáhlejších managementových zásahů, plánovaných na rok 2001.

Metody sledování použité pro jednotlivé skupiny živočichů jsou běžnými metodami užívanými při terénních průzkumech. Ke sledování bylo použito následujících metod:

Mihulovci (*Cyclostomata*) – pro zjištění druhu bylo použito odchyty za pomoci el. agregátu.

Ryby (*Osteichthyes*) – přehled zjištěných druhů byl zpracován na základě poskytnutých materiálů mysliveckým sdružením Podmoklany a členy ČRS místní organizace Chotěboř.

Obojživelníci (*Amphibia*) a plazi (*Reptilia*) – jednotlivé druhy byly zjišťovány vizuální metodou, odchytem a některé druhy obojživelníků akusticky.

Ptáci (*Aves*) – pro zjišťování jednotlivých druhů bylo použito vizuální metody za použití dalekohledu 12x50, akustické metody a opakovaně odchyty do sítí.

Savci (*Mammalia*) – pro některé druhy bylo použito vizuální metody a zjišťování podle pobytových značek. U drobných druhů pak metody odchyty do pastí. Nebylo použito speciálních metod pro zjišťování letounů.

U zvláště chráněných druhů dle Vyhlášky MŽP ČR č. 395/92 Sb. je uveden § a písmeno udávající stupeň ochrany daného druhu (K – kriticky, S – silně, O – ohrožený). V případě, že je druh uveden v přílohách směrnicích EU o ochraně ptáků, nebo o ochraně stanovišť, je před stupněm ochrany zkratka EU.

Datum uvedené u některých druhů pak znamená první, nebo výjimečné pozorování.

Výsledky

Mihulovci *Cyclostomata*

Mihule potoční *Lampetra planerii* - členy ČRS Chotěboř byly odloveny 2 kusy v toku Cerhovky mimo rezervaci, ale vzhledem k charakteru meandrujícího toku s množstvím hlinitopísčitých náplavů, lze výskyt předpokládat i v rezervaci. EU § K

Ryby *Osteichthyes*

Štika obecná *Esox lucius* L. – Pouze několik exemplářů je uměle drženo ve vodní ploše.

Pltice obecná *Rutilus rutilus* L. – Ulovena 27.4.2000 v toku Cerhovky. Vyskytuje se i ve vodní ploše uvnitř rezervace.

Jelec tloušť *Leuciscus cephalus* L. – Odloven 27.4.2000 1 kus v toku Cerhovky (Peřina in verb.).

Lín obecný *Tinca tinca* L. – Vyskytuje se ve vodní ploše uvnitř rezervace.

Hrouzek obecný *Gobio gobio* L. – Dne 27.4.2000 odchyceny 4 kusy v toku Cerhovky (Peřina in verb.).

Karas obecný *Carassius carassius* L. – Vyskytuje se ve vodní ploše uvnitř rezervace.

Kapr obecný *Cyprinus carpio* L. – V území dominantní druh ve vodní ploše.

Mřenka mramorovaná *Noemacheilus barbatulus* L. – Při odlovu dne 27.4.2000 byl 1 exemplář odchycen v toku Cerhovky (Peřina in verb.).

Úhoř říční *Anguilla anguilla* L. – Při odlovech zjištěn nebyl, ale jeho výskyt lze v toku Cerhovky předpokládat.

Obojživelníci *Amphibia*

Čolek obecný *Triturus vulgaris* L. – V území zjištěn nebyl, ale jeho výskyt lze předpokládat, či lze pro jeho výskyt vytvořit podmínky (malou vodní plochu). § S

Čolek horský *Triturus alpestris Laurenti* – V území zjištěn nebyl, ale jeho výskyt lze předpokládat, či lze pro jeho výskyt vytvořit podmínky (malou vodní plochu). § S

Řopucha obecná *Bufo bufo* L. – Pravidelně se vyskytující a rozmnožující se druh v území. § O

Rosnička zelená *Hyla arborea* L. – Vyskytuje se pravidelně v území. Zjištěna dle akustických projevů. § S

Skokan zelený *Rana syn. esculenta* L. – Pravidelně se vyskytující a rozmnožující se druh v území, např. 5.5.2000 v počtu 10 exemplářů. § S

Skokan hnědý *Rana temporaria* L. – Pravidelně se vyskytující a rozmnožující se druh v území.

Plazi *Reptilia*

Jestěrka živorodá *Zootoca vivipara* Jacquin – Pravidelně se vyskytující druh ve vlhčích částech území. § S

Slepýš křehký *Anguis fragilis* L. – Vyskytuje se pouze při sušších okrajích území. § S
Užovka obojková *Natrix natrix* L. – Pravidelně pozorovaný druh. § O
Zmije obecná *Vipera berus* L. – Druh prozatím ve sledovaném území nezjištěn, přesto lze jeho výskyt předpokládat. § K

Ptáci *Aves*

Potápka malá *Tachybaptus ruficollis* Pall. – Pozorována pouze výjimečně, prozatím nehnízdí – absence porostů ve vodní ploše. § O

Potápka rudokrká *Podiceps grisegena* Bodd. – Z území je pouze jediné pozorování, zřejmě náhodně na tahové zastávce byl druh zastižen dne 10.4.1997. § S

Volavka bílá *Egretta alba* L. – Prvně zjištěna až v roce 2000, a to opakovaně 5.8. a 8.8.2000. EU § S

Volavka popelavá *Ardea cinerea* L. – Pravidelně pozorovaný druh s mírným nárůstem početnosti. Období sledování je v současné době celoroční a pokud se jedinci tohoto druhu nezdržují přímo uvnitř území jsou v jeho blízkosti.

Čáp černý *Ciconia nigra* L. – Druh pravidelně přeletující a občas sbírající potravu. Hnízdiště je cca 1 km od lokality. EU § S

Čáp bílý *Ciconia ciconia* L. – Výjimečně pozorovaný druh za přeletu a pohnízdnicích potulek. EU § O

Kopřivka obecná *Anas strepera* L. – Druh zcela výjimečně v území pozorovaný, např. 10.4.1997 byl pozorován 1 pár. § O

Čírka obecná *Anas crecca* L. – Opakovaně pozorování dospělí jedinci. Hnízdění nezjištěno. § O

Kachna divoká *Anas platyrhynchos* L. – Ve sledovaném území patří k druhům hnízdícím a to i v instalovaných budkách. Nadto je do území vysazováno do 100 kusů kachen divokých z umělého chovu. Počet vysazovaných jedinců se snižuje a je nahrazován budkami a podložkami pro hnízdění.

Polák velký *Aythya ferina* L. – Ve sledovaném území pravidelně hnízdí v počtu 1 až 2 párů.

Polák chocholačka *Aythya fuligula* L. – Pravidelně hnízdí druh ve srovnatelné početnosti jako druh předešlý.

Včelojed lesní *Pernis apivorus* L. – V území nehnízdí je však pozorován za přeletu nad územím. EU § S

Krahujec obecný *Accipiter nisus* L. – Patří k druhům s pravidelným celoročním, avšak nehnízdícím výskytem. § S

Jestřáb lesní *Accipiter gentilis* L. – Ve sledovaném území nehnízdí, je však celoročně zjišťován za přeletů. § O

Káně lesní *Buteo buteo* L. – Ve sledovaném území opět pravidelně pozorován za přeletů. Hnízdiště leží v blízkosti lokality.

Moták pilich *Circus cyaneus* L. – Výjimečně pozorován jako zimní host a zcela unikátně na pozdním tahu dne 12.5.1989 Vopelkou (in verb.). EU § S

Moták pochop *Circus aeruginosus* L. – Ve sledovaném území hnízdí 1 pár. Jedním z brzkých přiletů do lokality je datum 12.4.2000. EU § O

Ostříž lesní *Falco subbuteo* L. – Ve sledovaném území byl pozorován pouze jedenkrát za přeletu dne 8.6.1997. EU § S

Poštolka obecná *Falco tinnunculus* L. – V současné době je spolu s kání lesní nejčastěji pozorovaný druhem přeletujícím a často i odpočívajícím na stromech v území.

Orlovec říční *Pandion haliaetus L.* – Zastižen pouze výjimečně, a to Vopelkou (in verb.) dne 6.4.1989. EU § K

Bažant obecný *Phasianus colchicus L.* – Pravidelně se vyskytující druh v území v počtu 3-5 exemplářů.

Chřástal vodní *Rallus aquaticus L.* – Nepočetně hnízdící druh v počtu 1 až 2 párů. § S

Slípka zelenonohá *Gallinula chloropus L.* – Druh ve sledovaném území vzácně pozorovaný. Hnízdění však zjištěno nebylo

Lyska černá *Fulica atra L.* – Pravidelně hnízdící druh v počtu 3 až 4 párů.

Čejka chocholatá *Vanellus vanellus L.* – Zjištěna jako přeletující nad územím. Hnízdí v okolí sledovaného území.

Pisík obecný *Actitis hypoleucos L.* – Druh ve sledovaném území zjištěn za tahové zastávky dne 12.4.2000. § S

Vodouš rudonohý *Tringa totanus L.* – Patří k nepravidelně pozorovaným druhů ve sledovaném území, a to 10.4.1997, zřejmě za tahové zastávky. § K

Vodouš kropenatý *Tringa ochropus L.* – Ve sledovaném území se jedná o druh pravděpodobně protahující, zjištěn pouze 10.4.1997 v počtu 3 kusů. § S

Bekasína otavní *Gallinago gallinago L.* – Svým hnízdním výskytem je vázána na větší vlhké, podmáčené louky a rašeliníště, které však z části v území zarostly náletem a rákosem. 11.4.1990 zjištěny 3 páry. Pro rok 1999 a 2000 lze odhadovat pouze 1 pár. § S

Racek chechtavý *Larus ridibundus L.* – Je zjišťován pouze výjimečně, za krátkých zastávek při přeletech a potulkách.

Holub hřivnáč *Columba palumbus L.* – Pravidelně hnízdící druh ve sledovaném území v počtu 2 až 3 páry.

Hrdlička divoká *Streptopelia turtur L.* – Pravidelně nepočetně hnízdící druh v okrajích území v počtu 2 párů.

Kukačka obecná *Cuculus canorus L.* – Ve sledovaném území je druhem s pravidelným výskytem 1 až 2 kusů.

Pušík obecný *Strix aluco L.* – Pravidelně zaletuje za potravou a hnízdí v blízkosti sledovaného území.

Kalous ušatý *Asio otus L.* – Do sledovaného území zaletuje za potravou.

Rorýs obecný *Apus apus L.* – Druh pravidelně přeletující nad územím. § O

Ledňáček říční *Alcedo atthis L.* – Ve sledovaném území je druhem pravidelně zaletujícím za potravou. Hnízdí v blízkosti sledovaného území. EU § S

Datel černý *Dryocopus martius L.* – Zcela výjimečný host zaletující za potravou v mimohnízdním období. EU

Strakapoud velký *Dendrocopos major L.* – Ve sledovaném území hnízdí v počtu 1 páru.

Strakapoud malý *Dendrocopos minor L.* – Ve sledovaném území patří k pravidelně se vyskytujícím druhům. Lze předpokládat hnízdění 1 páru.

Skřivan polní *Alauda arvensis L.* – Patří k pravidelně přeletujícím druhům s hnízděním v blízkosti sledovaného území.

Vlaštovka obecná *Hirundo rustica L.* – Pravidelně přeletující druh nad sledovaným územím. § O

Jiříčka obecná *Delichon urbica L.* – Pravidelně přeletující druh nad územím.

Konipas horský *Motacilla cinerea Tunst.* – Ve sledovaném území patří k pravidelně se vyskytujícím druhům. Hnízdí na hranici sledovaného území v počtu 1 páru.

Konipas bílý *Motacilla alba* L. – Patří k pravidelně se vyskytujícím druhům, hnízdí v budkách pro kachny v počtu 2 až 3 párů.

Střízlík obecný *Troglodytes troglodytes* L. – Ve sledovaném území patří k druhům s celoročním výskytem. Hnízdí v počtu 4 až 5 párů.

Pěvuška modrá *Prunella modularis* L. – V současné době je druhem, který hnízdí v okrajových částech sledovaného území v počtu 3 až 4 párů.

Červenka obecná *Erithacus rubecula* L. – Patří k druhům s celoročním výskytem. Hnízdí v počtu 4 až 5 párů.

Slavík modráček středoevropský *Luscinia svecica cyanecula* – Ze sledovaného území nebylo ještě počátkem roku známo žádné pozorování. Dne 5.7.2000 odchytil HORÁK a HARANT (2001) dospělou samici s hnízdní nažinou. Tento odchyt tak dokládá pravděpodobné hnízdění tohoto druhu ve sledovaném území. EU § S

Rehek domácí *Phoenicurus ochruros* Gm. – Pravidelně zaletující druh. Hnízdí v blízkosti sledovaného území.

Bramborníček hnědý *Saxicola rubetra* L. – Patří k pravidelně hnízdicím druhům ve sledovaném území v počtu 1 až 3 párů. Dne 20.6.2000 např. pozorován pouze 1 pár. § O

Bramborníček černohlavý *Saxicola torquata* L. – Ve sledovaném území patří ke vzácně pozorovaným druhům např. 24.5.1997. § O

Kos černý *Turdus merula* L. – Patří k celoročně se vyskytujícím druhům. Hnízdí v počtu 4 až 5 párů.

Drozd kvíčala *Turdus pilaris* L. – V současné době hnízdí v území 1 až 2 páry.

Drozd zpěvný *Turdus philomelos* Brehm – Druh vyskytující se a hnízdicí v počtu 3 až 4 párů.

Drozd cvrčala *Turdus iliacus* L. – Zjištěna za jarního průtahu v roce 2000 v počtu 50 kusů. § S

Cvrčilka zelená *Locustella naevia* Bodd. – Patří k pravidelně hnízdicím druhům v počtu 3 až 5 párů.

Cvrčilka říční *Locustella fluviatilis* Wolf – Ve sledovaném území patří k hnízdicím druhům v počtu 1 až 3 párů.

Cvrčilka slavíková *Locustella luscinioides* Savi – Druh s možným hnízděním v počtu 1 až 2 párů. Např. 26.5.1996 zjištěni dva zpívající samci. § O

Rákosník proužkovaný *Acrocephalus schoenobaenus* L. – Ve sledovaném území je druhem hnízdicím při okrajích rákosových porostů v počtu 3 až 5 párů.

Rákosník zpěvný *Acrocephalus palustris* Bechst. – Ve sledovaném území pravidelně hnízdí v počtu 4 až 6 párů.

Rákosník obecný *Acrocephalus scirpaceus* – Ve sledovaném území se vyskytuje a hnízdí pravidelně v počtu 6 až 8 párů.

Sedmihlásek hajní *Hippolais icterina* Vieill. – Pravidelně hnízdicí druh v počtu 2 až 3 párů.

Pěnice pokřovní *Sylvia curruca* L. – Pravidelně, avšak nehojně hnízdicí druh v počtu 2 až 4 párů.

Pěnice hnědokřídlá *Sylvia communis* Laht. – Vzácný druh při okrajích území, hnízdí v počtu 2 až 3 párů.

Pěnice slavíková *Sylvia borin* Bodd. – Ve sledovaném území patří k pravidelně hnízdicím druhům v křovinatých porostech v počtu 4 až 5 párů.

Pěnice černohlavá *Sylvia atricapilla* L. – Ve sledovaném území patří k pravidelně hnízdicím druhům v počtu 5 až 7 párů.

Budníček menší *Phylloscopus collybita Vieill* – Ve sledovaném území je druhem s hnízdním výskytem počtu 4 až 6 párů.

Budníček větší *Phylloscopus trochilus L.* – Ve sledovaném území hnízdí v počtu 1 až 2 párů.

Králíček obecný *Regulus regulus L.* – Ve sledovaném území nehnízdí, ale pravidelně zaletuje za potravou a při potulkách společně v zimních hejnkách drobných pěvců.

Králíček ohnivý *Regulus ignicapillus Temm.* – Ve sledovaném území se vyskytuje ojediněle za průtahu.

Lejsěk šedý *Muscicapa striata Pall.* – Druh ve sledovaném území nehnízdící, avšak zaletující z blízkého okolí. § O

Lejsěk černohlavý *Ficedula hypoleuca Pall.* – V území zřejmě nehnízdí, byl zastížen pouze za jarního průtahu územím.

Mlynařík dlouhoočasný *Aegithalos caudatus L.* – Ve sledovaném území patří k pravidelně hnízdicím druhům v počtu 2 až 4 párů.

Sýkora babka *Parus palustris L.* – Ve sledovaném území je řídké hnízdicím druhem v počtu asi 1 páru.

Sýkora lužní *Parus montanus Bald.* – Ve sledovaném území je početněji zastoupena než druh předešlý a hnízdí ve 2 až 3 párech.

Sýkora modřínka *Parus caeruleus L.* – Ve sledovaném území je pravidelně hnízdicím druhem v počtu 4 až 5 párů.

Sýkora koňadra *Parus major L.* – Ve sledovaném území patří k pravidelně hnízdicím druhům v počtu 5 až 6 párů.

Brhlík lesní *Sitta europaea L.* – Ve sledovaném území je druhem hnízdicím v lpočtu 1 až 3 páry.

Šoupálek dlouhoprstý *Certhia familiaris L.* – Patří k pravidelně se vyskytujícím druhům hnízdicím v počtu 1 až 2 párů.

Šoupálek krátkoprstý *Certhia brachydactyla Brehm* – Ve sledovaném území lze předpokládat hnízdění 1 páru. Na podzim roku 2000 byl při kroužkování odchycen jeden mladý exemplář.

Moudivláček lužní *Remiz pendulinus L.* – Ve sledovaném území hnízdí od roku 1992. Dne 11. ledna 1993 bylo nalezeno první hnízdo (BÁRTA et REJL 1994). Nepravidelně hnízdí 1 až 2 páry, např. 30.3.1997 nalezena 2 hnízda z hnízdního období roku 1996. § O

Ťuhýk obecný *Lanius collurio L.* – Ve sledovaném území hnízdí při okrajích v trnitých porostech 2 až 3 páry. EU § O

Ťuhýk šedý *Lanius excubitor L.* – Ve sledovaném území byl pozorován pouze jedenkrát dne 18.11.1998. § O

Sojka obecná *Garrulus glandarius L.* – Ve sledovaném území patří k pravidelně se vyskytujícím druhům. Hnízdí v blízkosti sledovaného území.

Straka obecná *Pica pica L.* – Ve sledovaném území a jeho okolí je druhem s celoročním výskytem. Hnízdo nebylo nalezeno, přesto lze odhadovat hnízdění 1 páru.

Vrána obecná šedá *Corvus corone cornix* – Pravidelně pozorována za přeletu a pouze výjimečně při sběru potravy přímo ve sledovaném území.

Krkavec velký *Corvus corax L.* – Pravidelně se vyskytující druh za přeletů nad lokalitou. § O

Špaček obecný *Sturnus vulgaris L.* – Pravidelně se vyskytující druh ve sledovaném území a hnízdí v počtu 4 až 5 párů.

Vrabec domácí *Passer domesticus L.* – Ve sledovaném území nehnízdí avšak zaletuje z blízkých míst za potravou, převážně v zimním období s druhem následujícím.

Vrabec polní *Passer montanus* L. – Hnízdní druh v počtu 2 až 3 párů.

Pěnkava obecná *Fringilla coelebs* L. – Patří mezi pravidelně se vyskytující druhy a hnízdí v počtu 5 až 7 párů.

Pěnkava jikavec *Fringilla montifringilla* L. – Patří k pravidelně se vyskytujícím zimním hostům, např. dne 12.11.1998 pozorováno 10 kusů.

Zvonohlík zahradní *Serinus serinus* L. – Pravidelně hnízdící druh ve sledovaném území v počtu 2 až 3 párů.

Zvonek zelený *Carduelis chloris* L. – Pravidelně se vyskytující a hnízdící druh v počtu 2 až 3 párů.

Stehlík obecný *Carduelis carduelis* L. – Pravidelně se vyskytující hnízdní druh v počtu 2 až 3 párů.

Čížek lesní *Carduelis spinus* L. – Pravidelně se vyskytující druh, hnízdící v blízkosti sledovaného území.

Křivka obecná *Loxia curvirostra* L. – Ve sledovaném území nehnízdí avšak zaletuje za potravou.

Hýl rudý *Carpodacus erythrinus* Pall. – Ve sledovaném území byl prvně zjištěn 8.6.1997, kdy zde zpívali dva samci. Zřejmě se vyskytoval již dříve, avšak pro nenápadnost chování a sporadické návštěvy území unikal druh pozornosti. Početnost druhu je mírně vzrůstající, 18.6.2000 zde bylo zjištěno 5 zpívajících samců. § O

Hýl obecný *Pyrrhula pyrrhula* L. – Druh s pravidelným celoročním výskytem, avšak hnízdí v blízkosti sledovaného území.

Blask tlustozobý *Coccothraustes coccothraustes* L. – Ve sledovaném území se vyskytuje a hnízdí v počtu 1 až 2 párů.

Strnad obecný *Emberiza citrinella* L. – Ve sledovaném území je hojným druhem s hnízdním výskytem v počtu 3 až 5 párů.

Strnad rákosní *Emberiza schoeniclus* L. – Pravidelně hnízdící druh v počtu 5 až 7 párů.

Savci *Mammalia*

Ježek západní *Erinaceus europaeus* L. – Ve sledovaném území patří k pravidelně se vyskytujícím druhům v počtu 2 až 4 kusů.

Krtek obecný *Talpa europaea* L. – Ve sledovaném území se vyskytuje na vyvýšených plochách při jižním a východním okraji.

V následující tabulce je uveden přehled odchycených drobných savců v termínu 7. až 9. prosince 1999.

DRUH	7.12.1999	8.12.1999	9.12.1999	Celkem
Rejsek malý <i>Sorex minutus</i>	1	0	1	2
Rejsek obecný <i>Sorex araneus</i>	0	0	1	1
Rejsec černý <i>Neomys anomalus</i>	0	1	0	1
Nomík rudý <i>Clethrionomys glareolus</i>	2	5	2	9
Hraboš mokřadní <i>Microtus agrestis</i>	1	0	0	1
Hrabošik podzemní <i>Microtus subterraneus</i>	1	1	0	2
Myšice lesní <i>Apodemus flavicollis</i>	0	0	1	1
Myšice křovinná <i>Apodemus sylvaticus</i>	0	0	1	1
CELKEM	5	7	6	18

Letouni – Průzkum nebyl na tuto skupinu speciálně zaměřen, přesto lze na základě vizuálních pozorování předpokládat výskyt 3 až 4 druhů v letním období. Nadto dutiny ve starých dubech jsou vhodným místem pro letní kolonie některých druhů.

Netopýr dlouhouchý *Plecotus austriacus Fischer* – náhodně odchycen při odchytu ptáků dne 6.8.2000. § O

Veverka obecná *Sciurus vulgaris L.* – Pravidelně se vyskytující druh ve sledovaném území. § O

Ondatra pižmová *Ondatra zibethicus L.* – Ve sledovaném území je pravidelně se vyskytujícím druhem. Její přítomnost lze zjistit nejen postaveným „hradem“ (30.3.1999), ale při nižší hladině vodní plochy přítomností zemních děr ve březích

Hryzec vodní *Arvicola terrestris L.* – Ve sledovaném území se zřejmě vyskytuje, avšak přímo pozorován. ani odchycen nebyl.

Hraboš polní *Microtus arvalis Pall.* – Ve sledovaném území žije v okrajových částech, kde nebyly pasti na odchyt kladený, a tak nebyl odchycen, přesto je v těchto místech hojným druhem.

Potkan *Rattus norvegicus Berkenhout* – Ve sledovaném území nebyl pozorován, přesto lze jeho výskyt předpokládat, a to nejen pro vhodnost biotopu, ale i blízkost obydlených objektů s chovem domácích zvířat.

Lasice hranostaj *Mustela erminea L.* – Ve sledovaném území pozorována pouze jedenkrát dne 13.4.1999.

Kuna lesní *Martes martes L.* – Ve sledovaném území je druhem s pravidelným výskytem, zjištěným z pobytových stop.

Jezevec lesní *Meles meles L.* – Ve sledovaném území je téměř pravidelným hostem, jeho nory jsou v blízkosti sledovaného území.

Vydra říční *Lutra lutra L.* – V období sledování byl tento druh zaznamenán až v roce 1999. Od té doby je zde druh zjišťován na základě pobytových stop pravidelně. Vzhledem k velikosti teritoria, a celkové nevhodnosti území však nelze předpokládat budování pobytových nor. EU § S

Liška obecná *Vulpes vulpes L.* – Ve sledovaném území se vyskytuje pravidelně a je zjišťována z pobytových stop.

Zajíc polní *Lepus europaeus Pall.* – Ve sledovaném území se vyskytuje pravidelně v počtu 2 až 4 exemplářů.

Prase divoké *Sus scrofa L.* – Ve sledovaném území se vyskytuje téměř pravidelně. Zjišťován na základě pobytových stop.

Srnc obecný *Capreolus capreolus L.* – Pravidelně se vyskytující druh ve sledovaném území v počtu do 10 kusů.

Ochrannářská opatření

Pro celé území byl zpracován plán péče, který je postupně naplňován. V rámci dalších prací, především plánované plošné kosení rákosin a pročištění svodných vodotečí v roce 2001, je zpracovaný přehled výskytu obratlovců výchozím materiálem pro zhodnocení dopadu realizovaných opatření.

Již v období provádění průzkumu se projevil kladný dopad funkčnosti chráněného území a prováděného managementu, a to jak v přibývajícím počtu druhů, tak nárůstu jejich početnosti.

Navrhovaná opatření :

1. Vodní plocha – podpořit nárůst litorálních pásem a to změnou rybí obsádky, resp. snížení její současné početnosti. Pokud by nadále nedošlo k nárůstu rákosin a ostřic,

provést technická opatření (oplůtky). Udržovat hnízdiště vodních ptáků – budky, ostrůvky.

2. Zbudovat jednu, až dvě malé vodní plochy mimo stávající vodní plochu, nejlépe ve východní části území.

3. Luční enklávy – provádět současnou formu managementu, kosení rákosin provádět až po prvním vyhnízdění ptáků, tj. zhruba po 10. červenci.

Závěr

V rámci provedeného inventarizačního průzkumu přírodní rezervace Mokřadlo, bylo zjištěno celkem 145 druhů obratlovců a u dalších 4 druhů lze výskyt předpokládat. Z tohoto počtu jsou ke kriticky ohroženým druhům zařazeny 2 druhy a u dalších 2 lze výskyt předpokládat, k silně ohroženým 19 druhů a u dalších 2 lze výskyt předpokládat a k ohroženým 21 druhů. V rámci směrnice EU byl zaznamenán výskyt 12 druhů a jeden druh lze v území předpokládat.

Vzhledem k tomu, že neexistuje přímý srovnávací materiál z minulosti je srovnání vývoje populace obratlovců v lokalitě nemožné. Získané výsledky jsou však výchozím materiálem pro další vyhodnocování prováděných managementových opatření i budoucích inventarizačních průzkumů.

Na základě získaných výsledků lze konstatovat, že rezervace je velmi cenným územím pro výskyt a rozmnožování obratlovců. Nadále je zde však nutno provádět průzkum, resp. monitorování dopadu provedených ochranných opatření na výskyt a početnost jednotlivých druhů obratlovců.

Summary

In 1997 - 2000 an inventory research in the Mokřadlo Nature Reserve (Havlíčkův Brod district, Eastern Bohemia) was carried out. Totally 145 vertebrate species were found. Among them 46 species are specially or particularly protected and 13 species were from Directives of European Union.

Seznam použité literatury

- BÁRTA F., 2000: Obratlovci. Železné hory – Sborník prací č.9. *Invence, Litomyšl*.
- BÁRTA F., REJL J., 1993: Rejsec černý (*Neomys anomalus* Mot.), hraboš mokřadní (*Microtus agrestis* L.) a hrabošik podzemní (*Pitymys subterraneus* Sel. Longcht.) v Chráněné krajinné oblasti Železné hory. *Vlastivědný sborník Vysočiny, XI: 300-303*.
- BÁRTA F., REJL J., 1994: Hnízdění moudivláčka lužního (*Remiz pendulinus*) v CHKO Železné hory. *Vč.sb.přir. - Práce a studie, 2: 97*.
- BARUŠ V., OLIVA O. et al., 1992: Fauna ČSFR. Obojživelníci. *Academia, Praha*.
- HORÁK J., HARANT K., 2001: Pravděpodobné hnízdění slavíka modráčka (*Luscinia svecica*) v železných horách. *Panurus, 11:139-140*.
- JIRÁSEK J., 1994: Nejcennější plochy Železných hor. Železné hory - Sborník prací č. 3. *Invence, Litomyšl*.
- JIRÁSEK J., NEUHAUSLOVÁ Z., 1997: Vegetace Železných hor (stručný přehled). Železné hory - Sborník prací č.6. *PORS, Chrudim*.
- ŠTASTNÝ K., BEJČEK V., HUDEC K., 1997: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 1985 – 1989. *H+H, Jinočany*.
- VODIČKA J., 1997: Železné hory očima geologa. Železné hory - Sborník prací č. 6. *Invence, Litomyšl*.

Došlo 28.11.2001